

KELET.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

1881.

Kolozsvár, vasárnap, márczius 6

Tizenegyedik évfolyam.

ROMÁN IZGATÁS.

A N-Szebenben megjelenő „Observatoriul” („Figyelő”) szerkesztősége a május havában tartandó nagy román gyűlésre a véleményeket előkészítendő, tért nyitott lapjában egy a passivitás, mint az aktivitás híveinek, s ennek következtében valami Lugosianu Jákob nevű tor-dai oláh pópá a nevezett lapban átengedve magát a beszerika bígot, elzárt légkörben kieszt üzőn víztől ábrándjainak, olyan elveket hangoztat, melyek hasonlatosságban teljesen az oláh pópák és tribunok által 1848-ban kárhozatos sikerrel hirdetett politikai eszmékre ütnek. Szerfelett érdekes és jellemző ezen nyilatkozat, mivel egy pillantást enged abba az ismeretlen világba, mely egy-egy az úr háta megé esett oláh faluban a román templom tornya körül a pópá istápolása alatt mély csöndben él és fejlődik; egy tekintet arra a sok bolond gombára és buriánra, s különböző mérges és kártékony növényekre, melyek a templom udvarán felburjánznak, rohadnak s megméltelyezik egy egész község levegőjét.

A pópára és viselt dolgaira e föld hátán senkinek sincs legkisebb gondja, a kezébe adott vallási hatalomnál fogva oda és úgy vezeti a népet, a mint Bukarestből vagy Balázsfalváról utasítják. Évek során át csöndesen híveinek lelkébe és szívébe csepegteti a mérget, s keze munkája alatt a gyámoltalan lakosságban elburjánzik és nagyra nő a gyűlölet és utálat az alkotmány, az uralkodó nemzet ellen. Lugosianu Uram bemutatja az alábbi fordításból láthatólag nyomtatásban is, hogy ez a népség mire képes, s miként osztogatják ezen politikai izgatók szerteszét a népben, a hit malasztját.

Két Felség czéje alatt folytatja ez a nép még maig is a románság bujtogatását: az egyik az isten s a másik a császár. Felháborító, a mint e cikkben visszatükrözi e pópá mindazt, a mit híveinek valószínűleg nagyobb bátorsággal elprédicál. Szerinte az unióról szóló törvényt Ő Felsége csak azon feltételt alatt szentesítette, hogy a magyar országgyűlés tegyen eleget a román nemzet természetes, jogos, örök követartó kívánságainak. Tehát e hallatlan hazugságból indul ki további következtetésük. A Felség külön nemzetet akar teremteni a románokból. A Felség számít a románokra, a Felség iránti

esküjüket és hűségüket törnék meg a románok, ha a magyar országgyűlésbe belépnének. Nem kell tehát az uralkodót cserben hagyni, a románok iránti jóindulatának megvalósításában megakadályozni. Szó szerint azok a nézetek, melyekkel 1848—49-ben a románság keresztül szolgálta a reakciót. Az uralkodó és a magyar országgyűlés ezeknek a lázítóknak két egymással ellentétes fogalom még ma is, és a mit nem ad meg szerintük a magyar országgyűlés, majd megadja egyszer a jóindulatu uralkodó. Ugyanezen czim alatt perzseltetett fel Enyed s folytat le a forradalom minden borzalmait, a melyekért alkotmányos álamban egy román pópá ma a magyarokat meri hibáztatni, azt mondván, hogy a parlamentbe való belépéssel a románok elismernék, hogy ők voltak aka az 1848-diki forradalomnak, ennek „a bűntény”-nek.

Hanem mond ez a pópá ürült fanatizmusában ennél még nagyobbat is, melyért, Magyarországot kivéve, minden más államban a hívőre tennék ő kigyelmét. Szerinte azért sem szabad a románoknak belépniük a magyar országgyűlésbe, mivel akkor nem egyesülhetnek azon néppel, „melylyel együtt az alkotmányos élet izlik”. Nyíltan bevallja tehát e jó madár, a mit nagy valószínűséggel kissé bővebben szokott híveinek explicálni, hogy a román nép célja Dacoromániát létesíteni, s mielőbb egyesíteni azokkal, kikkel az élet izlik. Hát mi meg nyíltan megízenjük Lugosianu urnak, hogy nekünk csak akkor izlenék jobban az alkotmányos élet, ha az ilyen emberek Dakorománia izletes ábrándjainak megvalósítása előtt megkísértenék, miként izlik a koszt Szamosujvárt.

Hogy az alábbi cikk további folyamában a földi uralkodó személyét a tordai pópá miként köti össze a mennyei uralkodójával, s miként igyekszik a mennybeli uralkodó nevében izgatni politikai célokra, miként hivatkozik az 1848-ban „az ég, föld, a világ s ezek alkotója az isten hallatára” végezh vitt esküre, miként fenyegeti híveit átkokkal, az ég bosszújával, ha nem cselekszenek úgy, miként ő ohajtán, — mindez érdekesen jellemzi azt a vak fanatizmust, a vallás és az égi hatalom erejével való galád visszaélést, mely e fajzatnak legfőbb fegyvere. Világosan látható ebből, hogy az egyházi autonómiát és vallást minő politikai eszközökre használja fel a pópá, mintha csak most is kereszttel a kezében, vezetné pusztításra népét.

Fogom a példányt és dugom a más kettőhöz, elgondolva magamban, hogy „sok is a jó aól” Mert vala immár három.

Más író örül, ha művéből csak egy példányt szerez is valamennyi ismerőse, ime, Hegedűs Pistának, a boldognak, az irigylésemelőtónak, egyetlen ismerőse három példányt visz haza.

Más író megelégszik, ha könyve kel, ime, Hegedűs Pistának, a boldognak, az irigylésemelőtónak még olvasója is akad a ki nem lázad tőle a három példány miatt, hanem elolvassa titrelmesen, sőt tovább foglalkozik vele és ismerteti.

Boldog és irigylésemelő Hegedűs! Neki, nem hiába kálvinista, noha vékonyakú, még a praedestináció is segít.

Mert megnyilatkozó praedestináció volt, legalább én annak tartom, hogy egy délelőtt három példányhoz juttatott a szerencse. S azt hiszem, hogy a praedestináció mérte reám ezt a kritikát. Megadom magamat, ime: teljék be a mi betelendő.

Miért ne foglalkozzam én Hegedűs drámai költeményével, mely az „Ellenzék” karácsonyi tárczája volt, mikor az „Ellenzék” is foglalkozott az én apróságommal, melyeket a Kelet szerkesztője Karácsonyfájára aggatott? S foglalkozott oly hosszasan, hogy áthuzódott egyik esztendőből a másikba. Bizony-bizony esorba is esett volna e nélkül a világ-historiában. Hálás is vagyok érte. Most vicem pro vice. Lefizetem a „Költő leánya”-nak ismertetésével.

Ki ez a költő leánya? Aiszkylosz gyermeke, Theorisz, a kinek Szofoklesz szenteli szép koszoruját, melyet a drámai versenyen apja elől elnyer. Az eddig diadalmas Aiszkylosz a hatalmas új tehetséggel szemben vesztes maradt: egész Hellasz Szofokleszt ünnepli. Noha:

Ezúttal csak rá akartunk mutatni a titkosan folyó úzelmeknek egyik nyilvánosságra vetődött tényére, de e famozus okmányra még visszatérünk.

Szeged rekonstrukciójára vonatkozó folyó kérdések ügyében minisztertanács tartott, melyben Tisza biztos is részt vett. A minisztertanács egy a királyi biztosság, mint a Szegeden építendő állami épületek ügyében megállapodásra jutott a törvényhozáshoz teendő előterjesztésekre nézve, s ez irányban a törvényjavaslatok legközelebb a ház elé terjesztetnek.

A mérsékelt ellenzék tegnap este tartott értekezleten tárgyalás alá vette a fővárosi rendőrségről szóló törvényjavaslatot; azonban határozatot nem hozott, hanem a törvényjavaslatot véleményes jelentéssel végezt. A biztossághoz utastotta. Ezen biztosság tagjaivá Királyi Pál, Hoffmann Pál, Szilágyi Dezső, Lipthay Béla b., Gulner Gyula, Grünwald Béla, Chorin Ferencz és Zay Adolf választottak meg. A biztosság jelentését a kedden tartandó pártértekezleten fogja előterjeszteni.

Az alapok és alapítványok jogi természetének megvizsgálására kiküldött biztosság tegnap d. u. 5 órakor tartott ülésében Apponyi Albert gr. előadó bejelenté, hogy az alapok egyházi részére vonatkozó jelentéssel elkészült és azt a biztosság elé terjeszté. A biztosság egy ezen, valamint Apáthy Istvánnak a jogi részére vonatkozó jelentésének sokszorosítását rendelve el, azok a tagok közt tanulmányozás végett ki fognak osztatni és azután tárgyalás alá vétetni.

A képviselőház igazságügyi biztossága Horváth Lajos elnökele alatt tartott tegnapi ülésében, melyben a kormány részéről Pauler igazságügyminiszter volt jelen, — tárgyalás alá vette a perrendtartási novellának a tőzsebírószágra vonatkozó §§-ait, s a tőzsebírószág hatáskörét az előadói tervezet szerint a tőzsdén kötött kereskedelmi ügyletekre, továbbá alávetés esetében kereskedők között a tőzsdén kívül kötött kereskedelmi ügyletekre és a közkereseti társaság tagjai között a társasági viszonyból felmerülő kérdésekre, — ezen felül kereskedők és nem kereskedők között a kereskedelmi törvény 258. §. 1. 2. és 3. pontjaiban felsorolt vételi és szállítási ügyletekből; vagy vételi és eladási bizottmány esetében a megbízó és a bizománnyos közötti jogviszonyból felmerülő peres kérdésekre; végre a közoktatási ügyletekből felmerülő peres kérdésekre — állapította meg.

Két oly vitáznek roppant mérközésén

A pályabírák véleménye is

Mérközve ingott, nem bírt dönteni:

De ismeretlen légezt, búbját

Fogá, midőn hallá zenegeit

Az ifju költő édes szöszátát.

S a népriadalma az ifju költőnek itéli oda a pályabért, a mi Aiszkylosznak oly zokon esik, hogy sietni akar a színhelyről, nehogy az ünneplő nép vigasztalásul dicsben részesítse. S az elkeseredés kimondhatja vele, hogy inkább Hadeszbe szállott volna alá, semmint ezt a bukást megérje. Hiába figyelmezteti Theorisz a kor változásra, a miiben a hajdan mostan leve, hiába jellemzi neki a régi és új emberöltő teljes ismetetével a különbséget, hogy most:

Atyái nyelvén nem ért a fia

Hűsők kivitták a szabad hazát

És az utódok széppé teszik azt.

Nem harez, erőszak, vérgőz kell ma már.

Az elme fénye bírói, elragad.

Olymp pompája Athénbe leszáll:

Építi Pallas ragyogó lakát;

A durva nyelvbe bájos zene,

A durva szívbe költőzik szelídység,

A szellem hódít új országokat,

A hősiesség egyet véde meg.

Aiszkylosz megütődve veti leánya szemére, hogy már őt is megejtette az átkos búbját; keserlten mondja neki, hogy ne menjen hát vele, mert számára egyetlen könyve se maradt, noha oly szánandó és nyomorult! Theorisznek maradni jól esnék, mert szereti Szofokleszt, ki érte rajong, ki éppen ide igérkezett. De eszmehányásra főljajdul:

Manjuna, de gyorsan, vigy, óh vigy hamar!

(magában)

Jaj, itt szívem még előbb megszakad!

Az indulás késő, m'előtt elmehetnének, hőlép Szofoklesz, szánszor üdvözölve Aiszkyloszt és százezerisz Theorisz. Kérleli az apát, kéri

Mai számunkhoz fől iv hirdető melléklet van csatolva.

Hirdetési díjak.

Egy négyesőg centiméternyi tér ára 2 kr. Helyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakoribb hirdetéseknek külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket főlvesznek:

Bécsben: Oppelik Alajos Stadt Stubenbastei Nr. 2. (Eckhaus) der Wollzeile 36.) Haasenstern et Vogler (Wallfischgasse 10) Rud. Mosse Publicistische Bureau. Budapest: Haasenstern és Vogler hirdetés közz. irodája. Goldberger A. hirdetések vételi irodája Budapest Szervitátor 3. sz.

Ügyviteli csekk

gármond sora után 25 krajczár fizetendő.

Ezenfelül Szilágyi Dezső indítványára, melyet Chorin Ferencz, Apáthy István és Emmér Kornél pártoltak, kimondotta biztosság, hogy a tőzsebírószág elnökét és helyettesét a bírói karból az igazságügyminiszter nevezi ki; valamint elfogadta Teleszky István előadó azon indítványát, hogy a miniszter batározottan utasítsassék a tőzsebírószági jogszokásoknak a kereskedelmi törvénnyel való megögegyezés szempontjából leendő átvizsgáltatására.

A tőzsebírószágra vonatkozó egyéb intézkedések az előadói tervezet szerint fogadtattak el, minek megtörténte után a novella szövege hitelesítettett.

A szegényügy Győrmegeében a közgazgatási biztosságnak az 1880. év II-ik feléről szerkesztett jelentése szerint mindinkább nagyobb gondot igényel, s a közösekre naponként súlyosabban nehezedik. A több évi rosz termés a birtokos osztályt tetemesebb adósságokba keverte, az eladósodottakat pedig birtokaik nagy részétől megfosztotta; a mi az ipar általános hanyatlását is maga után vonta. Az eddig tett puhatóldások szerint e megyében tavaszi vetőmagra legalább 29,000 frt. kölcsön kell, a munkaképes szegényeknek keresetlörás nyításra 48,000 frt értékű közmunka, s a munkaképtelenek segélyezésére 6600 frt. A legnagyobb segélyt a nép az államtól s a rábaszabályozási és budapest-győri vasuti munkák megkezdésétől várja.

A passivitás indokai.

melyeket az erdélyi románok 1867 óta követtek, s melyeket az országgyűlési képviselői választásoknál még mind követniük kell — magyarország parlamentjével szemben.*

(Az „Observatoriul” után)

1) Az uniót, vagy Erdélynek Magyarhonnal való összeolvadását, a többséget alkotó románok ignorálásával, az uralkodó 1867 június 8-án megerősítette és szentesítette, azon feltételtel: hogy a magyar parlament tegyen eleget a román nemzet természetes, jogos s örökké tartó kívánságainak. E feltételt az uralkodónak jó szándékát tanusítja a románokkal szemben; a szándék fenntartani a nemzetiségeket s azok jogait, igen jól tudván: hogy a birodalom a nemzetiségek fenntartása által erősödik, azok fusioja által gyengül.

Most, ha a románok képviselőik által belépnek a magyar parlamentbe, megakadályozzák az uralkodót az ő jó szándékaiiban s birodalmának megerősítésében, mivel a jelenlegi kormánypárt soha se fog elismerni és elfogadni, a

*) Ezen érdekes közleményről első cikkünkben szólnunk szerk.

a leányt, az öreg süket minden esdeklésre, menni batározta el, az ifjaknak azonban áldását adja, ha frigyök ez áldás nélkül boldog nem lehet! Fájó nehezteléssel ejti ki a bucsú szót:

Theorisz lányom ég legyen veled!

Magamra lenni! ugy is jobb nekem.

Szofoklesz:

Megáld az ég is! csak jór! kövess!

Theorisz (fúldoklva).

Atyam követlek! bújdosok veled!

S eszméletlenül nagy Aiszkylosz karjai közé, ki szótlan meghatótsággal tartja — és elviszi magával.

Igy győz a költő megsértett hűsága az atyai érzésen, a leányi kötelesség a szív szerelmén. A szenvedély, mely szétromból minden kötelmet, itt meghódol annak, s Aiszkylosznak nem elég saját boldogtalansága, mely voltaképpen csakis elkeseredés lehet, hanem Theorisz is boldogtalanságba dönti, mely igaz és alapos.

Ez is praedestináció, a költő leányának praedestinációja, mely abban áll: hogy fel kell áldoznia szívét apja költői hűségének oltárára, hogy tulzó fájdalma meg nagyobb ne legyen.

Didaxisznak se való, annál kevésbé jó poesisnak. Nem sokkal nemesebb-e, ha az apa vesz győzelmet az egyéi, önös keserűségen; s lánya boldogságában és diadalában talál kárpótást és vigaszt a vesztéséért, mi mint költőre reá nehezült?

Alapeszméjében téves tehát ez a drámai költemény. Hamis didaxis-poiesis helyett.

Hanem, ha elfogadjuk annak, a mi: szívesen megvallhatjuk, hogy Hegedűs a maga felfogását sikerülten fejleszti ki. A „Költő leánya” szépen és lendületesen folyik, nyelve tiszt, választékos, emelkedett; verselése s előadása szabatos. Azt a világot, melyben Aiszkylosz és Szofoklesz élt, nemcsak ismeri, hanem érzi

magyaron kívül, más nemzetiséget; épen úgy, ha az ellenzékhez csatlakoznak, s ha egyedül maguk maradnak, semmit se fognak kieszközölni, sőt ha az ellenzékhez csatlakoznak, akkor egyesülvén ezek a kormánypárttal, a mi nagyon könnyen megtörténhetik, minthogy csak az eszközre nézve térnek egymástól, s nem a célra nézve, a románokat forradalmároknak fogják megbélyegezni, s mint ilyenekkel bántak el.

2) Azon feltétel alatt, melynél fogva, a románok figyelembe nem vételével, Erdélynek magyarhonnal való uniója végrehajtottat, következőleg a román nemzetnek a magyarral való összeolvadása kiáltásba helyzetetett, a román nemzetre nézve mégis fenntartott hazája autonómiájához, vagy legalább nemzetiségéhez való joga.

Most, ha a románok a magyar parlamentbe való belépés, tehát a választási aktivitás mellett nyilatkoznak, bármely formában, az egész világ által úgy fognak tekintetni, mint a kik szabadon s öntudatosan mondtak le országaiik autonómiájáról s nemzeti létükről. Akkor aztán megváltozván a jelenlegi politikai körülmények, könnyen megtörténhetik, mivel a világon a változásnál semmi se állandóbb, hogy nem lesz, ki adja meg az erdélyi románoknak azt, a mit adtak. Még az Isten se.

3) Az uralkodó által tett feltételt, hogy a nem magyar nemzetiségek, az örök elvek: Szabadság, egyenlőség és testvériség, alapján bekitesenek ki, a magyar parlament is elfogadta, kötelezvén magát annak teljesítésére. Most azt kérdeim: román testvéreim és urak! eleget tett-e a magyar parlament e kötelezettségének, teljesítette-e az erdélyi románok jogos kívánságait? megvagyok győződve, hogy épen az aktivista románok is tagadolgat fognak felelni, mivel a magyar állam eszméje szerint, másképen nem is lehet. E körülmények közt tehát ha a románok mégis a választási aktivitást határozzák el e határozat nem fog se többet, se kevesebbet jelenteni, mint azt, hogy ők minden követeléseikről lemondanak, melyek nemzeti életüknek útjai; akkor ők segélyért az uralkodóhoz nyargalva, az meg fog tőlők tagadtatni, melyet meg is érdemelnek, mint oly érten s gyámoltalan lények, kik se magukban, se földi uralkodójukban, sőt még az Istenben, se bíznak és remélnek.

4) Nemcsak a mi uralkodónk, hanem a civilizált Európa is, képviselve a diplomácia által, azon feladatot tűzte ki, hogy az összes nemzetiségek jogainak elég tétessék. Most, ha az erdélyi románok, a család emberek ígéreteibe bízva, elhatározzák a választási aktivitást, s aztán gúnynak lesznek kitéve, valjon még járulni fognak Európa nyilvános véleményéhez, hisz innen is el lesznek utasítva.

5) Az erdélyi román nemzet 1848-ban magért s minden következő nemzedékért, esküt is, találóan és hűven jellemzi. Ez a találó és hű jellemzés szinte baja, mert az Aiszkylos és Szofoklesz két időszakának összehasonlításában és leírásában didaxisba esap át. Rövidebben, néhány odavetett nagy vonással kellett volna festeni, nem ily (e kis költeményben) hosszasan és tudós részletességgel. Általában nem árt, ha a szerző megjegyzi magának, a mit Maculay ajánlott; nevezetesen azt: hogy a ki tudós léte bármí kis dalt ír, annak nagyon sokát kell feloldnia!

A „Költő leánya” így is, a mostani alakjában, nagyon megérdemli az olvasást; s a mikor írójának szívesen adozunk elismeréssel, egyszersmind szívesen ajánljuk az olvasó közönségnek figyelmébe is.

A LÁMPAGYÚJTÓ.

MISS CUMMINS REGÉNYE.

Tizenhatodik fejezet.

A z ú j o t t h o n.

(Folytatás.)

Tegnap este egész a Jersey hidig mentek, hol kellemes hűvösség, s árnyas hely van, s úgy látszik sikerült Villinek szorakoztatni barátúnóját, mert vidám nevető arccal térték haza mindketten, s Trudka egészen fáradtnak látszott. Bevittem őt aztán hálószobámba, hol egész reggelig nyugodtan aludt, úgy hogy ma igazán oly vidám és jól néz ki, mint mikor régi kedve meg volt.

Ma reggel ismét elmentek sétálni, s mivel vasárnap lévén, Villi az egész napot itthon fogja töltöni, nem kétem, hogy

tett az uralkodónak, hogy barátainak barátja, s ellenségeinek ellensége lesz, mely eskü az uralkodó által ágyú lövések közt örömmel fogadtatott. Most, ha a román nemzet elhagyja az eddigi passivitást s a választási aktivitást bátorítja el, megtörténhetik, a mi nem lehetetlen, hogy Magyarország a dualistius szerződést megsemmisíti, akkor a román nemzet hamis eskü alá jön saját uralkodójával szemben, s mint ilyen, érdem szerint lesz megbüntetve, más, lehet talán épen a magyar nemzetnek való alárendeltséggel.

6) Az erdélyi románok 1848-ban az ég, a föld, a világ s ezek alkotója: az Isten hallatára megesküdtek magukért, s minden utódaikért: hogy országuknak Magyarhonnal való unióját soha se fogják elismerni és elfogadni, míg nemzetük, a többi itt lakó nemzetek által nem lesz politikai nemzetnek, oly jogokkal, mint a többi nemzetek elismerve. Most, ha a románok a választási aktivitást mondják ki, elismerik és elfogadják tényleg az uniót, következésképp hamis eskü alá jönnek az Istennel szemben, ki nem fogja ezt bocsátással nélkül elhagyni, annyival inkább, mivel amazok egy nemzet fenntartására tett esküt szegtek meg.

7) A jelenlegi körülmények közt, melyek korlátozottabbak mint 1869. márczius havában, midőn majdnem egyhangulag fogadtatott el a passivitas, ha a románok most 12 év múltán, a választási aktivitást határozásuk el, egy oly tényes bizonyítványt állítanak ki fizikai s szellemi gyarlóságaikról s nyomorultságaikról, melyhez hasonlót az egész világ történelme nem mutat fel.

8) A románok a választási aktivitást határozva el, elismerik ők maguk, hogy az 1848/49-iki polgári háborúnak s minden gyászos következményeinek ők voltak okai, egy bünténynek, mely egy a természeti mint a pozitív törvények szerint halállal, vagy kedvező esetben, örökös szolgasággal váltandó meg.

9) Ha az erdélyi románok a jelenlegi körülmények közt az aktivitást mondják ki, nemzetüknek azon szerencsétlenséget fogják okozni: hogy nem olvadhatnak össze másba, melylyel együtt az alkotmányos édes élet izlik, mivel az ily összeolvadást nem engedi meg a természet, — hogy mint román nemzet nem fejlődhetik, mivel a magyar állam eszméje ezt nem engedi, melyért a román nemzetet ha szerencsétlenül tezik, okozóra szakadatlanul fog jár az étkéret.

10) Az élet okossága s a körültekintés azt tanácsolja: hogy működéssükkel céljainkat készakarva sohasse veszélyeztessük. Az erdélyi románoknak célja, a magyar parlamenttel szemben: a nemzetiség megmentése. A választási aktivitás elvégzésével e cél mindörökké elvész, minden jó reménység nélkül; míg a passivitással, ha a cél nem is lesz elérve, legalább az nem lesz veszélyeztetve.

Az indokok, összefoglalva, ezek: hogy az uralkodót ne akadályozzuk, a birodalmi összes nemzetiségekkel szemben táplált jó szándékai valószínűsítésében; hogy ne tekintessünk olyanoknak, kik tényleg jóakarattal s öntudatosan lemondunk hazánk alkotmányáról román nemzetiségünkéről, ha nem akarják nemzetiségünk életének útját elvágni; — ha akarják a legtöbb időben az uralkodó s Európa támogatását — ha kiakarják kerülni a hamis eskü büntényét és büntetését a földi és menybeli uralkodónkkal szemben; ha nem akartok oclatans bizonyítványt adni anyagi, fizikai és erkölcsi gyarlóságunkról; ha nem akartok az 1848—49-iki pol-

ha valaki, úgy ő vidám hangulatban tartja folyvást Trudkát.

— Villi ugy látszik igen értelmes fiú, szót Emilia, s helyesen cselekszik, hogy gondolatait igyekszik Trudkának szomorúsága tárgyától elterelni. Igen hálás vagyok a gondviselésnek azért, hogy védenekemnek oly jó barátai vannak. Megigérttem volt mr. Flintnek, hogy ha őt Isten magához szólítja, a kis árva házamnál otthont találand, s mivel haláláról csak az este értesültem, igen nagy szíveségnek találok önök részéről, hogy mostanig oly jó gondját viselték szegénykének. Meg is voltam győződve a felől, hogy kegyedék jók lesznek Gertrudhoz, mert különben erősen busultam volna azért, hogy az öreg lámpagyújtó halála nem jutott előbb tudomásomra.

— Oh! miss Emilia, felelt Szullivánné, mi Gertrudot annyira szeretjük és olyokat szenvedtünk, látva nagy keservét, hogy magunk javáért is igyekeztünk minden lehető megtenni vigasztalására. Azt mondhatom Villi és Trúdka, ha testvérek lennének sem szeretnénk inkább egy más, s fiam és Treumann bácsi nagyon jó barátok voltak. Valóban mindnyáján igen nélkülözünk a jó öreg. Atyám nem sokat beszélt felőle, de látom, hogy milyen levert, mióta elvesztette régi barátját.

Ezután a két nő még hosszasan beszélgetett a tárgyáról, miközben Szullivánné közölte Emiliával, hogy egy rokonuk, egy bérlő neje, ki húsz mértföldnyi-

gári háborúnak és gyászos következményeinek okozói lenni; hanem akarják a nemzetet, mint ilyen, fejlődésében akadályozni, jövőjét és jövő veszélyeztetni — ne határozatokat el, hogy a román nemzet a magyar parlamentbe belépjen, se a kormánypárttal, se az ellenzékkal, se egyedül, se passivista képviselőkkel (kik megválasztva ne menjenek az ország gyűlésére) mindaddig, míg a parlament nem czikkeljezi be a román nemzetet úgy, a minl ez beszikkelyezte a magyart az 1863 évi erdélyi parlamentben, hanem maradjatok választási passivitásban, következésképp választásokat vissza az országgyűlési képviselői választásoktól, a mint ez a nemzet általános szavazatával unió, illetőleg a dualismus végrehajtása óta lett határozva; nem érve ide a küz és magánélet egyéb tereit.

Uram és testvéreim, ne ringassatok magatokat illusiokban mintha erkölcsi erővel a magyarországi parlamentben a román nemzeti jogokból valamit kieszközölhetnétek; nem; mivel tisztán meglett mondva, hogy ily valamit nem adnak; s ha nekünk nem tetszik, menjünk oda, a hová akarunk. Azt se higyjétek, hogy a magyarországi parlament oly tudatlan, hogy ne tudja s ne ismerje kívánságainkat; ilyent binni kesertbb guny, mint a mesebeli holló, róka után szájában sajtalt, ez gyermeki könnyen hívőség, a mostan érett román nemzethez nem illő. Tegyük fel tehát azt, a mi nem áll, hogy a kormány és a parlament a román nemzet kívánságait nem ismeri; akkor semmibe se kerülne neki a románokat felhívni, hogy újból gyűljenek össze képviselőik által, s összes kívánságaikat formulázza, terjeszték illetékes helyre. A birodalom másik részében megengedtetett, hogy épen maga a föld népe gyűljön össze s nyilvánítsa kívánságát, mint látható volt, elegendő jó eredménnyel.

Lugosiánu Jakab.
(Folyt. köv.)

Az iparügyi enquete VII. ülés.

Márcz. 2-án.

Csepreghy János szerint az, hogy a vidéken 18—20 éves emberek tizetlet folytatnak, és hogy ezek kontárkodásukkal tönkre teszik az ipart, a jelenlegi ipartörvénynek nem róható fel, mert az világosan kimondja, hogy 24 évnél fiatalabb ember ipart nem űzhet, kivéve, ha nagykorúnak nyilvánított. A baj e tekintetben a törvény figyelmen kívül hagyásából eredt és ezért az ipartörvény revíziója fölösleges. Nézete szerint, ha kimondatik az, hogy ha valaki a tanoncot az általa tűzött szakmában oktatni nem képes, töle a jog elvétetik: ez nem az ipar űzhetőség, hanem a tanonczertási jognak megszorítása. Thék indítványát nagyon messzemenőnek és kivihetetlennek tartja. Példaképpen felhozza, hogy az állam tetemes összeget fordít a házipar fejlesztésére. Ki állapítja tehát meg, hogy ha valaki kosarat fon, azt mint házi vagy mint rendszeres ipart űzi-e. A kosárkészítőt azt fogja mondani, hogy a házi iparostól meg kell vonni a jogot, hogy kosarat fonhasson, mert a kosárfonást nem tanulta. Nézete szerint ez az állam érdekeivel határozottan ellenkezik. Ha valaki a vidéken, mint egyszerű varrónő öltönyöket készít, töle azért, mert talán nem tud tanuló-levelet felmutatni, a megélhetés feltételét elvonni teljesen lehetetlen. Miután a gyár és kézmű-, meg a házi- és kézműipar közt a határvonalat felállítani lehetetlen; nem lehet valakitől azt követelni, hogy tanuló-levelet mutasson be. Nézete szerint azt kimondani, hogy az, a ki tanulta az iparát, mint segéd képes az ipar

re lakik Bosztontól meghívta őket mindnyájukat pár hetet náluk a tanyán tölteni, s mivel Villi is akkor kikapja szokott szünetjét, szándékunk a meghívást elfogadni, Szullivánné ugy beszélt, mintha önként értődne, hogy Gertrud is velők megy, s elősorolta azon előnyöket, melyekben e kirándulás által a lányka részesülhet, ha az úde falusi léget szívja, s erdőn, mezőn szaladgálva, vidíthatja fel kedélyét a sok kiállott fáradság, s keserűség után.

Midőn Emilia kérdése, azon megnyugtató biztosítást nyerte Szullivánnétól, hogy Gertrud szívesen látott és várt vendég leend rokonainál, teljes szívéréből helyeselte e látogatást, sőt abban egyezett meg Szullivánnéval, hogy mindaddig, míg mr. Grahamék beköltöznek, télire a városba, tartsa magánál Trudkát. Ezek után miss Grahamnak távozni is kellett, a nélkül, hogy bevárhatná a kis lány hazatértét, de nagyon szíves üdvözlöketek hagyott hátra számára, s ezen kívül elegendő pénzt adott át Szullivánnénak, miből a lányka minden szükségletét fedezhesse.

Trudka kiment falura és itt a sok újdonság, a falusi életrend, egészséget adó mozgás és szíves vendégszeretet, ismét rózsákat varázsoltak arcára, s nyugalom és önmegadás, ha nem is boldogság költöztek ismét szívébe.

Csakhamar a Szullivánné visszatérte után, kellemes kirándulásukból, Grahamék is beköltöztek a városba, s miként

vezetésére, nem czéliszert, mert ezzel semmit sem értünk el, és ekkor kár a fáradságért és minek revideálunk.

A vizsgálat letevésének kimondását nem pártolhatja, mert olyasmint a törvényben kimondani, a melynek kérésztől viteléhez szükséges feltételek hiányoznak, nem lehet. Hiszen tudjuk, hogy a főváros kivételével az országban alig léteznek ipari szakiskolák és hogy az országban számos község van, a hol nemesak ipari szakiskola, de még elemi iskola sincsen. Vizsga letételétől tehát az ipari jogosultságot függővé tenni lehetetlen.

Szólv nézete szerint ezek után maradna a pusztá tanuláának konstataása. Ez azonban csak színesleges kvalifikáció volna, a melynek nem lenne tartalma. E szerint, ha valaki egy iparát négy-öt éven át tanult, még ha semmit sem tudna is, fel volna illető jogosítva az iparunk üzésére. Nézete szerint az, hogy ma valakit azért, mert ő valami munkába kezdett, befogni, vagy attól eltíltani nem lehet. Pedig ha a törvénybe igatjuk azt, hogy másnak nem szabad ipart űzni, mint annak, a ki az ipart tanulta, akkor azon egyént, a ki ipart űz és azt nem tanulta, attól el kellene tiltani, a mi lehetetlen; mert ha nem engedjük meg azt, hogy valaki lopjon, akkor meg kell engednünk azt, hogy dolgozzék, hogy becsületes munkával keresse kenyerét.

Mudrony Soma igazat ad Csepreghy Jánosnak, hogy sem a gyárakban, sem a háziparban nem lehet kvalifikációt követelni; de ezt senki sem követeli. A kvalifikáció csak oly művelési iparágakban kívántatik, a melyeknek versenyképessége legfőképp magasabb és alaposabb képzettségtől függ. A kvalifikáció szerinte nem alkalmazható az ipar egész területére, hanem csak egy bizonyos határozott körre, a műves-iparra, t. i. az iparnak azon ágaira, a melyeket lehetetlen másként, mint több éven keresztül a műhelyben dolgozás mellett megtanulni és épen ezért, mivel így gondolkozik, nem tartja kimondhatónak azt, hogy mindenki űzhet ipart s ha maga nem szakértő, akkor köteles szakértőt alkalmazni, mert vannak, a mint Csepreghy János mondotta oly alsó nív-eu-n álló iparágak, a melyeknél a szakértelem konstataása nem szükséges, s mert ez a nagy gyáraknál sem alkalmazható, mivel ott annyi sokféle iparág jó össze, hogy azoknál a szakértelmet kimutatni lehetetlenség s különben is a nagy gyárak tulajdonosai sokszor jogi személyek és részvénytársulatok. Ha a kvalifikáció ott, a hol az szükséges, kérésztílvihetetlen, s a hol nem vihető kérésztílv, ott nem szükséges, nem látja át, micsoda gyakorlati nehézség áll annak útjában. Szólv azért akarja a kvalifikáció kimondását, mert az iparosok kívánságaival szemben mindig azt hozzák fel, hogy saját tértlenségük oka bajaiknak, s ha ők azt mondják, hogy a kvalifikáció mellett előbbre haladhatnának, akkor, ha nincs más fontos ok, hogy kívánságuk ne teljesíthessék, engedni kellene e kívánságoknak, hogy mutassák meg, hogy tudnak haladni. Azt hiszi, hogy az ipar terén működők érdekében áll az, hogy oly munkásokat kapjanak, a kikkel képesek konkurrálni, mert hiában jeles mester valaki, de ha nincsenek jó munkásai, nem lesz képes versenyezni. A mennyiben tehát a kvalifikáció megszabása egy jó munkás nemzedék nevelésére szolgál, annak kimondását elfogadják.

Hegedűs Sándor hosszabb polemikus beszédében kijelenti, hogy ha Mudrony és társai ismétlő- és esti iskolákban, valamint szakis-

mondva volt, Gertrud már egy hét óta lakott házuknál.

— Még mindig az ablaknál állasz Gertrud? szólította meg őt Emilia. Mit mivelsz ott gyermek?

— Várom, hogy a lámpákat meggyujtsák, miss Emilia.

— Ma nem is fogják azokat meggyújtani. A hold nyolcz órakor feljön, s eléggé megvilágítja az utcákat.

— Nem az utca lámpákat értettem, felelt Gertrud.

— Miféle lámpákról beszélsz hát gyermekem? kérdé újból Emilia.

— A csillagokra gondoltam miss Emilia. Oh! mennyire szeretném, ha kegyed is láthatná azokat!

(Folyt. köv.)

A nagybácsi hagyománya.

— Elbeszélés. —

Némethöl Székely István.

(Folytatás.)

„Talán csak nem felede el, miben állapodtunk meg, hogy még mindig nem jön,” jegyzé meg Lizike hosszú szünet után.

„Kicsoda, Vilmos?” kérdé Regina feltekintve. „El fog jönni bizonyosan gyermekem, el. Elég korán jön meg mindig megtudni határozatodat.”

„Oh, dehogya Regina. Nekem ugy nyomja valami a szívemet, mig vele tisztába nem jövök, mig neki meg nem mondhatom, hogy őt tiz ak-

kolákban való képezt elétől telerzék tettei segédde tétel, s azt akarják, hogy meghatározassanak a szerződési viszony feltételei, ugy ebben velők egyetért; mert az iparosoknak fejlesztéséről okvetlenül gondoskodni kell. Kívánja az iparhatóságoknak oly szervezését, a mely maguknak az iparosoknak közreműködésével biztosítsa a saját érdekikből kifolyó ellenőrködést, de ugy, hogy saját érdekikből kifolyó visszaélések ne keletkezzenek ebből, s e mellett a szabad verseny ne korlátoztassék. Ebben az értelemben ly intézkedéseknek törvénybe való felvételét el-ogadják, de ezentul menni nem akar, és itt különösen ki emeli, hogy a kvalifikáció, mint az iparosság fejlesztésének feltétele és ne mint az ipar gyárosítására való jogosultságnak feltétele tűzessék ki.

Elnök a második kérdés fölött tanácskozást befejezettnék jelenti ki. Ezzel az ülés 2 óra után véget ért.

Legközelebbi ülés pénteken, t. hó 4-én, délután 5 órakor.

BELFÖLD.

Gyergyó-Holló, 1881. febr. 18-án

Gy.ölgyesi állapotok. Válaszol Vetési lelk. urnak (Folytatás.)

3) A tanügyre nézve — miután a czikkező ur ama egészen más hazafiúi okokat, melyek miatt a felekezet nélküli iskola létesítését nem akarja — nem mondotta meg, legyen szabad azon okokat eltalálnom! Valjon nem azért nem akarja a felekezet nélküli iskolát, nehogy a zsidók, — kik állítása szerint több elméleti tehetéssel bírván — zsebeink rovására a tudományban is telihuljanak bennünket e tekintetben félrelemezte lehetne, s hazafiúi érzete dícséretre méltó, csak a mostani korszakunk nézetem szerint nem megfelelő, mert minden órán tapasztalhatjuk, hogy a zsidók felekezeti iskolán kívül is annyit tanulnak, hogy hivatást — bár melyik iskolába jártak is legyen azok — mindentől ki tudják forgatni avagy sértendő ambícióját, ha a felekezet nélküli iskola létesítése által a tanügyba másoknak is kiass több beszélésük volna, mely gyánításomat ama eljárása igazol, hogy több évi küzdelem után a községi rovatálba fogadott s a községi pénztárból kifizetett, azelőtt pedig a tanító által az egyesektől koldult fizetéseiket ez előtt két évvel — azért, hogy abban a községi képviselő testületnek semmi be- szólási joga ne legyen — a községi rovatból megint kivételte, miről írásbeli bizonyíték van; ennek azonban csak a szegény fanitó adta meg az arát, miért egy egész évig fizetést nem kapott, s a mikor kapta is az egyesektől krajczár- ront, nem nagy látatja lehetett; a községi pénztárból azonban — ha az egyéb adók s köz- terhek miatt a községi rovatál később hajtattatik is fel a néptől, s így sokszor a tanító is fi- zetését későbbben kapja, de legalább egyszerre többet kap, s nem kell minden egyes emberrel vesződni, — különben ezen kiadás merőben fölös- leges, mert a tölgyesi m. kir. Vesztegtézteti rom. kath. káplán ur gyermektanításért is kapja az államtól évenként a 400 forintot felüli fizetést, tehát teljesítő ő e köleltséget, mert arra egye- dül is (feltekintve ideges, másoknak minden áron iaponálni szerető természetétől — a mely miatt meg előkelő intelligens hivi is gyermekeiket in- kább más felekezeti pap által kereszteltetik meg) elég alkalmas, s hivatását szakszerűleg teljesítő egyéniség lenne.

4. Mi a temető-ügyet? — sem a „Aetési Imre ur „egy telepítvényesének,” — sem a „több telepítvényesnek” abban a tekintetben — hogy a Csikmegye mint birtokos testület által

kora összegért sem tudom elhagyni, mennyit nekem nagybátyám hagyott.”

„Hm-hm,” sohajtá Regina pápaszemén áttekintve.

„Mit mondtál?”

Az öreg nő összecsapta a bibliát s levette pápaszemét.

„Hallgasz réám gyermekem, meg kell mond- jam még egyszer, véleményemet, mielőtt veszt- dre rohannál, ámbár nem akarsz meghallgatni!”

„Vesztetre, Regina?”

„Valószínűleg. De mond csak, miért ra- gaszkodol annyira a lakatoshoz?”

„Hat nem derék, ügyes ember-e ő, nem szeret-e engemet, s nem adtam-e már neki szavamat?”

„A fiatalság rendesen ezzel áll elő. De gon- dolj azon szép összegre, melyet vétek lenne el- szalasztani. A fiatalok ilyen dolgokban nagyon könnyelműen gondolkoznak, s azt hiszik, hogy a szerelem mindent pótol. Mi öregebbek azon- ban ezt jobban tudjuk. A hol nincs mit harapni, s mivel ruházkodni, ott a szerelemnek hamar vége szakad. És csak Vilmosból áll a férfivágy? Te most gazdag leány vagy, s ha férjhez akarsz menni, különbet is kaphatsz Vilmosnál, ki éppen oly forróan fog szeretni tégedet, mint Vilmos s e mellett szebb jövőt teremthet számodra, mint egy lakatos legény.”

„Eddig nem beszéltél így Regina.”

„Eddig, eddig. Az egészen más volt gyer- mekem, akkor nem állott akkora vagyon ren- delkezésedre, melyet most könnyelműen el akarsz veszíteni. Látod Lizikém, bizalmasan szólva, a gyógyszerész fia, tudod az a magas, barna, ki a színaponkint atyja kocsiában érre szokott ko-

szóljára ajánlt temetőnek való helyhez csak göcsiklőn lehetne feljutni — nem adhatok igazat, mert oda bármilyen időszakban” gyalog, szekéren vagy szánon a legkényelmesebben s minden veszély nélkül el lehet jutni, s Tölgyes- nek a legregeényesebb pontján fekszik, temet- kezésre szakközégek nyilatkozata szerint is a legalkalmasabb talajjal bír-igaz, hogy kiass távol esik a községtől, s a lakosoknak temetőnek al- kalmával hosszú sétát kellene tennie, hanem miután sok helyeken még távolabb s neheze- ben megmászható hegyoldalakon vannak a te- metők — ha szegények vagyunk — a máséól ne válogassunk, elégedjünk meg a mivel kínál- nak, mert majd még azt sem adják meg, s még sem fogják tovább eltűnni, hogy a temető-kuicsozt őrző lelkészek és kántorok szeme láttára a nem- rég eltemetett hullák kiasassanak, a nélkül, hogy emezok hivatás-és kötelelsségszerűleg fáradsá- got vennének maguknak a sirásásra alkalmas tites helyeket megmutatni — jobbnak látván a közegészségre ártalmas műtetet véghezvinni engedni, s azután az egészet a közigazgatási hatóságokra tolni, sem azt nem fogják soká megsemmisíteni, hogy egy felekezeti temetőnek kapuja — minden figyelmeztetés daczára a hivatást oly buzgóan teljesítő egyház helyi fő- nöksége felügyelő szemek előtt 4—5 hónapig nyitva álljon, hogy azon mindenféle állat és kénye kedve szerint ki s be sétálhasson, azért hogy arra 5—10 krra menő költség szükséglet- tet, melyet az illető felekezet saját egyházi pénztárból kellett volna kifizetnie, hanem meg- várják, hogy itt is a közigazgatási közegek szolgálatoskodjanak.

5) Mi pedig ezikkiró urnak ama állítását illeti, hogy a tölgyesi előjáróság általam azon állomásra felemt, megszenvedett és oltalmazó szánymal alá vett lézengő eszeszmérő és ja- vitóintézetekben volt egyénékből álló személye- ze taláblól tekintélyem megvédésére sikra kellett szállnia — vegye tndomásul ezikkéző ur, hogy saját ügyeimet mindig egyedül szoktam elin- tézni — a kérdésben forgo s valótlán pletyká- sokban gazdag ezikk pedig saját szerzőjének jellemvonásait mutatván be a nagy közönségnek, az én telintélemyemnek mit sem ártott, az előjá- ráságnak — ön maga magáért — mint köze- jebből érdekelt helyhatóságának kellett magát a Vetési ur „egy” telepítvényesének” alaptalan vádaskodásaival szemben védenie — ezen elő- járok, mennyiben ismerem őket, mindnyájan megyénkbeli tisztességes és becsületes honpol- gároknak fia, kiknek jelentük eddig hivatásukkal megegyező volt s azt hiszem multuk correctségét beigazolták akkor, midőn a szövetségzett kör- jegyzői csoportbeli községi képviseloetek szava- zatúbbséggel a községi bizt megválasztották (a mely választás felsőbb helyen jóváhagyást nyert) választottjukat bizalmukat megérdemlőnek talál- ták, s midőn Tölgyes választ közsönsége a bi- rótt megválasztotta és a másodbírótt helyettesítet te, azokat minden bizonynyal nem mint olyanok- kat ismerte lenni, mint minőknek a ezikkéző tisztelendő ur öket bélyegezi, kikkel ha ügye baja van, azt intézze el ugy, hogy mást, a ki- nek azzal semmi köze sincsen, be ne kevejen.

Ur ziciánu János,

szolgabíró.

(Vége köv.)

Sz. Udvarhelyi, 1881. márcz. elején.

A „székely egyleti első taka- rékpénztár” részvényesei f. évi február hó 27-én tartották évi — s egyszersmind tiszt- ujtó közgyűlésüket. — Ez utóbbi körülmény különösen fokozta a részvényesek érdekeltégét

csikázni, szemet vetett reád, s valahányszor nagybátyád részére orvosságért mentem, min- dig megkérdezte, hogy, hogy van a szép Lizike, ugy bizony, s megvagyok győződve, hogy rögütlen elvenne feleségül. Minő szép, ügyes mi- velt ember, ki atyjától még kész gyógyszerért is kap. Ehez még a te 60 ezer forintod! Élb- betnétek gond nélkül, kocsiakázhatnál, estélyeket adhatnál, mint a polgármesterné. Gyógyszerész- né — nemde másképpen bangzik, — mint la- katosné?

„Ezt nem tudtam,” — jegyzé meg Lizi közönyösen.

„De ha még Vilmos mester lehetne. De honnan, miből állítson fel műhelyt? Nem sze- gény ő is, mint a templom egere? Lakatos le- gény felesége lenni, ahoz te igen jó vagy. Egész nap nem lenne egyéb dolgod, mint su- rolni, főzni, kényered megszerezésében fáradoz- ni, mig férjed távol, a gyárban dolgozik. Hátha még gyermekek lesznek, akkor lesz csak a nyo- morúság kétszeres. Istenem, mennyit sirnék, ha ilyen állapotban tudnálak. Nem ezen nyomoru- ságra nevelt tégedet nagybátyád, más izmok kellenek ide, mint minők a tiéd kis bubám, de ezek mellett mennyire szerencsétlennék térenéd magadat a durva munkás nép között! Bármily csinos ember is Vilmos, még is van benne dur- vaság. Most is heves és mogorva, hátha még férjed lesz?

Nem gyermekem, gondold meg még egy- szer jól a dolgot, pénzaddal más is lehetsz, mint mesterlegény felesége.”

„De ha nekem senki más nem kel?” — jegyzé meg Lizike.

„Te nagyon csodáol Vilmosban. Ő bár

s mig az előzőtt években alig lehetett összehozni annyi részvényest, hogy a közgyűlés megtartható legyen, addig most a pénzirtai helyiség alig volt képes befogadni a részvényeseket.

Ez a pénzintézet sok küzdelem és ellen-séges magtámadtatás között töltötte be immár fennállásának ötödik évét. — Mig élete bizonytalan volt, a kicsiny hittek legiója csak távolról kísérte figyelemmel ügyei folyását s bizonyos kárörvendő mosoly vonult el sokaknak ajkán.

Most az intézet kiállván a tűzpróbát — virágzásnak indult, fokozódik iránta az érdeklőség s volt ellenségei is egyre seroglenek és sorompóba állani többé nem rüstelik, hanem inkább versenyeznek fölkarolásában.

A részvényesek a múlt év 14 % osztalékot kaptak, mi — a viszonyokhoz képest s az előzmények után fényesnek mondható.

Ritkítja pártját az az áldozatkészség, mit ezen pénzintézet vezetői tanusítottak, kik öt éven át majd semmi fizetést se kértek s el se fogadtak. Ugyanis 4 éven át csak egyetlenegy fizetési hivatalnok volt s ez is évi 100 forint honorálatot.

Ezzel az igazgatók, felügyelő bizottság s részben az igazgatóság is restauráltak és pedig az új 3 éves ciklusra igazgatóelnökönek m. Ugron Gábor orsz. képviselőt — I. igazgatónak Bod Károly ev. ref. kollegiumi igazgatótanárt — helyettes igazgatóként pedig Kovács Antal r. kath. főgym. tanárt választották, — kik közül a két első kezdet óta áll az intézet élén s az utóbbi is az igazgatóságnak mindig tagja volt.

A felügyelő bizottság tagjai lettek: Solyomossy Károly polgármester elnöke alatt Szakács Mózes ev. ref. főtanár, Rieger Gottfried r. kath. főgym. igazgatótanár, Teósi István városi alkapitány és Márton János ügyvéd.

Az igazgatóság tagjai: Zajzoo Ferencz ev. ref. pap. Szentgyörgyi Mózes ev. ref. isk. tanító és kántor, Gönczi Lajos ev. ref. kollegiumi tanár, Benkő Gyula ev. ref. kollegiumi tanár, Szántó Lajos iparos és városi polgár, Gájszler Lajos magánzó, Tamássovits Domokos városi polgár, id. Kovács Domokos ev. ref. kollegiumi pénztáros és Miskolczy Károly ügyvéd.

Pénztáros: ifj. Kovács Domokos és könyvvizsgáló Pál Adolf.

Az intézet vezetése teljesen megbízhat: kezekbe levén lévén, jövőjéhez jogosan lehet a legszebb reményt fűzni.

KÖZEGÉSZSÉGÜGY.

Kolozsvár város közegészségügyi állapota az elmúlt hóban viszonyítva az előbbeni hónapokhoz csak is kedvezőnek mondható, mint-hogy sem a betegülés sem pedig a halálozási esetek nem találtak rendkívültségek, az eddigi előforduló heveny fertőző kórokozók is általában csökkentek, minthogy csak öt roneselő toroklob eset jelentetett fel, melyből 3 halálos és 4 hökburut haláleset, a helybeli állami Károlina kórházban a múlt januáriusról ápolás alatt maradtak száma teszen 182, az újonnan felvették száma 215 összesen 397; ezekből elbocsátott gyógyulva 126, javulva 36, gyógyíthatatlan 10, meghalt 16, összesen 188, februárius végén ápolás alatt maradt 109, a katonai kórházban az elmúlt januáriusról maradtak száma 87, szaporodás 141, összesen 280, ezekből elbocsátott 120, meghalt 1 összesen 121, maradt mártusra 107.

a népesedési mozgalom" ekként találtatt, nem halva szülöttek száma a férfinemből 2, ugyanannyi a nőnemből, az élve szülöttek száma a férfinemből 39, a nőnemből 35 összesen 74, még pedig a különböző vallások szerint: u. m. a rom. kath. részről a férfinemből 10 ezekből törheves, miveletlen, de nem goromba. Tudod, hogy a legűyeesebb munkás az egész városban? Közlelebből szölitották föl, hogy a főváros egyik nagyobb gyárjában a mulakatosságot vállalja el, de daczára a magas díjnak, nem foglalta el, csakhogy közelünkben lehessen.

"Jól van, jól, de az a szép pénzösszeg. Bizony vétek és szégyen volna, ha —"

"Ha azért Vilmost elhagynám — csak szavába Lízike.

"Nem Regina, ne is beszéljünk többet ezen dologról. Sokkal jobb, igazságosabb szived van, semhogy magadban ne adnál nekem igazat. Éhségtől, szűkségtől megment Vilmosom, a gyógy-szerésné ezimről pedig lemondok szívesen."

"Most kezdetben talán, de hát később. Fialat népség csak a jelen pillanatra gondol, mi azonban —"

A tisztességes matrona itt félbeszakítottatt, mert Lizi felugorva, örömteliesen futott az ajtó felé. A kerten keresztül hosszú léptekkel sietett a rögegy várt. Ünneplő ruhájába volt öltözve, melyben valóban szépnek, deréknek nézett ki, majd megcsodult a házajtó csemettyjé, kopogtattak s Vilmos lépett be.

Nyílt, becsületes arcán komolyság ült, mely még akkor sem távozott onnan, midőn Lízike tárt karokkal sietett eléje, karjait nyaka köré fonta s csókokkal fűdözölte. Jó napot kívánt, kalapját egy székre helyezte, s Lizit egy asztalhoz vezette, vele szemben foglalt helyet. A fiatal leány darab ideig bámulva nézett rá. Mődora, kimért komoly arca határozott volt, mihez eddig a leány nem volt szokva.

(Foly. köv.)

vénytelen 5, a nőnemből 12 ezekből törvénytelen 3, az ev. ref. részről a férfinemből 19 ezekből törvénytelen 1, a nőnemből 12, az unitáriusok részről a férfinemből 1, a nőnemből 1, a gör. cath. részről a férfinemből 3, a nőnemből 5 ezekből törvénytelen 2, a görög keleti részről a férfinemből 1, a nőnemből 1, az izraeliták részről a férfinemből 3, a nőnemből 4, összesen 74, házasságra léptek a rom. cath. részről 12 pár, az ev. ref. részről 13 p r, a görög cath részről 8 pár, az izraeliták részről egy pár összesen 34.

A meghaltak száma 89,5 fel kevesebb a múlt hónál ezekből leszámítva 8 idegent, 1 katonát és négy halva szülöttet, marad 76, kettővel több a születetknél a meghaltak száma a születéstől az első évig a férfinemből 10, a nőnemből 8, az első évtől 10-ig, a férfinemből 7, az első évtől 10-ig a férfinemből 7, a nőnemből 9, 10 től 30-ig a férfinemből 5, a nőnemből 5, 30-tól 50-ig a férfinemből 8, a nőnemből 7, 50 től 80-ig a férfinemből 8, a nőnemből 14, 80 től 100-ig a férfinemből 3, a nőnemből 1, összesen 89. A halálokok következendő számarányokban fordulnak elő u. m. legnagyobb számmal különböző szervezeti lobbos betegségek következtében 14, beleszámítva 3 roneselő toroklob esetet is, u. m. egy négyéves leány külközépen, egy 10 éves leány a monostorifortályban, egy 3 éves leány ugyanott, a fertőtlenítés szabályszerűleg el nem mulasztott. különböző szervezeti heveny és idült hurutban 10, tüdővészben 8, aggság miatt 8, hökburutban 4, ugyanannyi ránygörcsök miatt, tüdőlegdás és rak miatt 4, hagymázban 3, vizkórban 3, életgyengeség miatt 3, szélhűtés 2, gyermek-aszályban, gümőkórban, brigt-fő e kórban, gőrvélykórban, vérbásohan, heveny buborban, gonyvülés, onotlagynulás, égési sebek, ebdüh, aturt gyomorfekély, derme, tszkösűdés, megfűlés, tüdő vizenyő, önkasztás és önvillany mérgezés egy-egy. Gyógykezelés nélkül valónak feljegyezve 17, rendőri beonzolat 4 történt, a különböző vallásokra nézve, elhaltak a rom. kath. részről 27, ev. ref. 41, luth. 6, görög kath. 8, izraelita 3, dajkálásra adott egy újdonszülöttet gyermek Győrfalvára. A házi állatok egészségügyi állapota is kedvezőnek mondható, a vágomarba és husvizsgálat naponta megtartott, mely alkalommal semmi feltűnő rendellenesség nem észleltetett, szűkségvágatás 4 esetben történt, a nem használható részek megsemmisítésével.

Ipar-ügyek.

Debreczeni ipar-műkiállítás.

A magyarországi iparos ifjak alkalmi országos vándorgyűlése alkalmából Debreczenben rendezendő ipar-műkiállítás tárgyaiban, a debreczeni iparos ifjuság önképző és betegsegélyző egylete — mint a mely a kiállítást rendezi — a következőket látja szükségesnek a t. közönség tudomásá juttatni:

1) A kiállítás folyó 1881. év augusztus hó 20, 21, 22, 23 és 24-ik napjain fog tartatni, az sz. k. Debreczen város hatóságának védnöksége alatt álland. 2) A kiállítás tárgyai a házi és kézműipar termékei, — továbbá az iparszakba vágó rajz- és írásbeli munkákat lesznek.

3) A kiállítandó tárgyak három osztályba soroztatnak:

I. Osztály: Kézműipar. — II. Osztály: Háziipar. — III. Osztály: Kézi rajzok.

a) Az I-ösztály áll két csoportból: 1-ször az iparos segédek munkáiból; 2-ször az iparos tanoncok munkáiból. b) A II-ik osztály áll: kézi munkákból. c) A III-ik osztályba tartoznak: a festő, rajz és iparszakba vágó munkálatok. 4) A kiállításban résztvehet minden magyarországi iparossegéd és iparos tanoncz. 5) E műkiállításra önálló iparosoktól is fogadtatnak el munkák, melyek azonban csak elismerő oklevelet, de jutalmat nem nyerhetnek.

6) A bejelentések folyó évi jul. hó 1-jéig, — a kiállítandó tárgyak pedig folyó év jul. 20-tól augusztus hó 10-ik napjáig mulhatatlant, az országos iparositjúsági munkakiállítás végrehajtó bizottságnak Debreczenben küldendő.

7) A bíráló bizottságok részben a vándorgyűlésre érkező tagokból, részben pedig a helybeli iparosok és iparpártolók közötti foguak választatni. 8) A kiállításra elfogadott munkák és cikkek készítői jutalmul emlékműveket; a kiváló tárgyak készítői arany, ezüst vagy bronz-érmét nyerendnek. 9) A segédek és tanoncok, kik egyszersmind kiállítás, a kiállításra szabad jegyet nyernek. 10) Az önálló iparosok, kik kiállítás, kívánatra e kiállítás egész tartamára érvényes névre szóló és más által nem használható jegyeket nyerhetnek 1 forint díj fizetés mellett. 11) Minden kiállítandó tárgyra a kiállítás munkaadójának neve, valamint a tárgy értéke is felirandó. 12) Minden kiállított tárgy, a reá irt érték szerint, a végrehajtó bizottságnak, vagy a kiállító külön meghatalmazottjának, megvehető.

13) A kiállítás bezárása után megmaradt tárgyak folyó évi szeptember hó 1-5-ik napjának esti 8 órájig visszavehetőek; — az ez időn tul visszamaradt tárgyak nyilvános árverés után az egyet javára értékesíttetnek.

Debreczen, 1881. Február hó. „A debreczeni iparos ifjuság önképző és betegsegélyző egylete.“ Grünvald József titkár. Huber József elnök.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Kiss József, a fiatal író-nemzedék egyik legtehetségesebb tagja kidja költeményeit. Régebb és újabb versek lesznek benne s azok nagy erővel s rendkívül szépen írott balladák, melyek igazi gyöngyei lesznek örökké a magyar irodalomnak. A kötetre az előfizetési pénz (2 frt, emlékiadás 5 frt) Temesvárra szerzőhöz küldendő. Mutatványul közöljük a megjelenendő kötetből az alábbi hangulatteljes költeményt.

EGY SÍR.

Valahol messze,
Valaha régen,
Megástak egy sírt
Temető-szélén.
Fája eldűppedt,
Hantja behorpadt,
Ki nyugszik ottan,
Azt én tudom csak —
En tudom csak.

Nem jartam arra,
De oda szállnék;
Nem láttam soha,
De rátalálnék.
Valami titkos
Erdő él bennem,
Az megmondaná,
Merre kell mennem, —
Merre kell mennem.

Te alszol ottan,
Edes jó anyám!...
Kietlen gond közt
Sivár éjszakán,
Ha éltom sorsát
Meghanyom-vetem!
Hej, azt a sírt be
Meg is könnyezem —
Be megkönnyezem!

Kiss József.

A történelmi társulat gyűlése.

A társulat márcz. 3-ik gyűlésén Deák Farkas olvasta fel értekezését Szobieszky János lengyel király udvaráról, a mely tulajdonképp csak ismertetése a krakói akadémia történelmi kiadványai 3 kötetének. Az adatok az 1674—78-ik évekre vonatkoznak, a mely időben a magyar hajdosok összeköttetésben álltak a lengyel udvarral. Az előadó tehát csak adatokat közöl a nagyrészt munkából, melyeket Waliszewsky Kazimír a francia külügyminiszterium levéltárából gyűjtött össze. Ugy látszik, XIV. Lajos kormány nagyfontosságúnak tartotta ez időben, hogy a lengyel udvarban történetekről jól legyen értesítve.

A dolgozat a „Századok“ jövő füzetében fog napvilágot látni.

Eredy Á. Sziláron tett jelentést a b. Rudics kodexről, a mely 108 negyedréti lapból áll és Erdélyből származik.

Azután Majláth Béla mutatta be Vancsa István esztergomi érsek két ismeretlen pecsétjét. Vancsa 1228-ban váci prépost volt, 1241-ben Máriát, VI. Béla nejét, az aradi és csanádi prépost kíséretében Ausztriába kísérte, onnan Zágrábba ment a királyhoz, a ki őt a római császárhoz és a pápa udvarához küldötte, hogy a tatárok ellen segínyt kérjen. 1243-ban esztergomi érsekké lett s 1252-ben a bibornoki kalapot nyerte el. Az érdekes az egyik pecséten az, hogy Vancsa még mint érsek is a váci préposti pecsétet használta.

Thali Kálmán kéri a társulatot, hogy egy azakértő tag Tornamegye történetének megírására vállalkozzék. A megye ugyanis monografiáját akarja közzétenni s a történeti rész megírására egy historikust kér. Továbbá jelenti, hogy gr. Zichy Fedor, a ki a francia külügyminiszteriumban hivatalnok, Buda vára megszállásának lemosolt képét 1686-ból küldötte be hozzá. Az eredeti a francia miniszteriumban létezik. Erre a gyűlés feloszlott.

A „KELET“ magántáviratai.

Konstantinápoly, márcz. 4. A török és persa kormány megegyeztek, hogy a határvillongások megszüntetésével és Kurdistan kibékítésével egy közös bizottság bizassék meg. Mivel a kurdok ellenséges indulatára való tekintetből gyors elhatározásra van szükség, a biztosok már kinevezettek s utasítást nyertek, hogy rögtön utazzanak a határra.

Bécs, márcz. 4. A „Pol Corr.“-nak Berlinből „igen tekintélyes oldalról“ vett értesülése szerint Konstantinápolyban az nehezíti meg leginkább a tárgyalásokat, hogy „Konstantinápolyban a követek sokkal inkább, mint bármely fővárosban, önálló actióhoz vannak szokva s külön utasításai vannak, melytől nem akarnak eltérni.“ Így tehát az elhatározott közös actió nem a legjobb lábón áll. Németország mossa kezét, mintha az e miatt nem talán kitörő háborúnak volna oka.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, 1881. márcz. 5.

Helyi hírek.

— **Kolozsvár** köztörvényhatósági bizottságának közgyűlése márcz. 4-én. Főispán gr. Eszterházy Kálmán az igen népes gyűlést megnyitván, a m. kir. belügyminiszternek a polgármesteri választás elhalasztása ügyében kelt közgyűlési végzés felelt — lapukban már egész terjedelmében közölt — leiratát olvastatt fel, mely leiratot a tanács tudomásul veendőnek véleményezte. Ezen leirat ellen dr. Groisz Gusztáv bizottsági tag egy határozati javaslatot nyújtott be, melyben indítványozta, hogy a felolvasott miniszteri leirat — mint a jövőnyelven össze nem egyeztetendő — ne vétessék tudomásul s illetőleg annak második része ellen, a bizottság az 1870. évi 42. t. cz. 17. §-ban adott joga alapján intézzen egy újabb leiratot. Ezen javaslat mellett Dobál Antal, ellene Váradi Károly és Tamási tisztügyész álltak fel. Először főispán mindenekelőtt a miniszteri leiratot kívánván tárgyalatni annak el vagy el nem fogadása végett névszerinti szavazást tűzött ki. A szavazás eredménye a következő: A leiratot tudomásul vették, tehát igennel szavaztak: Adler

Antal, Andrásovszki Daniel, Bak Lajos, dr. Bakonyi, Bán István, Bányai József, Becsei Hugo, Benigni Samu, Biasini Domokos, dr. Biasini Domokos, Biasini Sándor, Bogdán István, Dalchau F., Deák J., Herczeg Lajos, Ilyés Gábor, Kerekes József, Máday, dr. Nagy János, Pataki István, Reinich, Reményik, Rosiescu V., Spaller Károly, Tamási J., Tauffer Ferencz, Tauffer József, Züllich István, Váradi Károly, Vári F., Veres Ferencz, Wolf J., Olasz, Tamási. Összesen 34. Nemmel szavaztak: Balla László, Bartha Miklós, dr. Csiky Viktor, Deák Pál, Dobál Antal, Dorgó Albert, dr. Finály Henrik, dr. Fischer Lajos, Gámán Zsigmond, Gergely J., dr. Groisz Gusztáv, dr. Haller Károly, Helly Adolf, Hirschfeld J., dr. Hintz György, Katona József, Kilin Miklós, Kövári Mihály, Losonczy János, Medgyesi József, Nagy Lajos, Schwarcz József, Szász Domokos, Széki Miklós, Földesi Sándor, Nagy Mór, Zattler Mihály, Losonczy János, Szabó Adam Pékei Lajos, Gothard József. Összesen 31. E szerint a felolvasott miniszteri leirat 34 szavazattal 31 ellenében tudomásul vétetett, s a polgármester megválasztására folyó hó 18-ka tűzetett ki. Egyuttal a főispán felhatalmaztatott, hogy bezárólag folyó hó 17-ig a polgármesteri állomásra jelentkezéseket elfogadjasson. A főnnebbi határozat folytán dr. Groisz Gusztáv határozati javaslata fölötti tanácskozás tárgyalatánál válván a tárgysorozat következő pontjai vétettek tárgyalás alá. A m. kir. jószágigazgatóság azon átirata, hogy a Szamos vize a K. Monostoron építendő talajuzók felállítására végett folyó hó végén elvétesse, az I-ös szakosztálynak adatott ki véleményezés végett. — A város tulajdonát képező kabalapataki erdő fáiinak eladása ügyében Kugler Mihály városi tiszteletbeli főmérnök szólott fel, s igen érdekes szákszerű számadatokkal kísért beszédében felhívta a bizottság figyelmét, hogy azon ajánlatot, hogy ezen erdő fái darabonként 2 forinttal külföldi vállalkozóknak adassék el ne fogdják el, hanem azokat, miután éppen alkalmasok, a hazai vasutaknak árussítsa el, mert így a város is nagyobb vételért fog kapni s mert ezen fák a vasutak építésére nagyon szükségesek. A közgyűlés a II. szakosztályt utasította, hogy kebelőbb egy bizottságot küldjön ki, mely bizottságha külszakértők is veendőek fel, az erdő nézése meg, s annak értékesítése iránt a nyerhető haszon tekintetében terjesztendő véleményes javaslatot a közgyűlés elé. Ezzel, a tárgysorozat kimerítettétvén a gyűlés feloszlott.

— **Nemzeti színház.** Krasznayné jutalmán Bocacchi adatott tegnap. Krasznayné bámulatos színepi nyugodtságával és természetes ábrázolásával hosszú küzdelem után színháznakak kétségkívül egyik legkitűnőbb drámai művésznőjévé lett, kinek ezelőtt egy évvel is hiában tanácsoltuk, hogy saját szakmájába vágó szerepeiből válassza jutalomjátékát, nem pedig olyan darabot, melyben csak azzal a curiosummal mulattatja a közönséget, hogy egy országos színház drámai anyasimésznoje operettepartiet énekel, — ezuttal azonban azon rá nézve nem nagyon örvendetes elégtételhez jutottat beemlített, hogy a ház jó formán tres volt, s így a közönség is érthetően kifejezte rosszalsát. Az előadás egyébként szokott élénkséggel folyt le, Krasznayné koszorut, virágot kapott s Beregi k. a. a jutalmazott iránti szíveségből igen szépen, s most bátrabban énekelte és játszta Fiamettát.

— **A márcz. 15-ik ünnepély** rendező bizottságot felkérem, szerdán, márcz. 9-kén, délután 5 órakor, belmagyar-utca 44. sz. a. lakásomban tartandó gyűléseni megjelenésre. Deaky Alberi elnök.

— **131. közlemény** az árvaházat illető adakozásokról. A kolozsvári „takarékpénztár“ ajándékozott 100 frtot, Medgyesi testvérek 8 level köztöltt, tiszteletes Szász Domokosné a 1880. évi „Ország világ“ címűt fkepes lapot, tanár Török István neje 4 évre rendes tag lett 1 részvényrel. Markovics Ede 7 nyulat. — E szíves pártfogásokért fogadják az illetők halás köszönetünkkel az árvák nevében. Bán Istvánné alelnök, Kócsi Károlyné titkár.

— **Gyászjelentést** vettünk, mely özve Tompa Lajosné született Gál Zsuzsánának 3 élete 46-ik, özvegyisége 14-k évében, folyó hó 3-án regeli 9 órakor tüdőlob következtében történt halálát tudatja.

Hazai hírek.

— **A trónörökös** keleti utazása. Atrónörökös tegnapelőtt Gírgohbe ért. Siutban az ottani osztrák-magyar ügynök keleti vacsorát adott tiszteletré, melyben a város vezetésesebb férfiai, a multi és a koptok papja is résztvett. Siutban a trónörökös egy Darfurból jövő karavánnal találkozott, mely sorúztet adott tiszteletré. A mudir a Niluson ez alkalomra egy külön kiszállót épített, s ezen bucsuzott el a trónörökös a sinti notabíliásoktól. A hidat Kantarah Rodulphinak nevezték el. A trónörökös Menfalut, Munich és Gírgah batóságait távirati uton értesítette, hogy őket később fogja meglátogatni. Assuauban struczvádaszatot rendeznek tiszteletré. Az a keleti ünnepély, mit a khedive a trónörökös tiszteletré rendezett Kárróban, nagyon nyomorúságosan folyt le. Abban a kertben, hol az ünnepély lefolyt, ott volt Kairo minden számárhajosárja, teherhordója és szolgája. A nép az orra előtt hecsapott kapukat megostromolta, a lámpákat összetörtelte. A khedive és a trónörökös kocsiának a csöcsöleken kellett keresztül mennie, de a kocsi kénytelenek voltak megállítani, kiszállani, s gyalog menni el a díszsátorig. Ehhez kell még képzelnit az arab zenét, az almah fülhasogató muzsikáját, a csöcsölel rivalgását, s az embor némileg fogalmat szerez magának a trónörökös tiszteletré rendezett „nagyszerű, tündéri fényű“ keleti ünnepélyről.

— **A tordai korcsolyázó-egylet** által márt február hó 26-án rendezett táncvigalom 219 frt bevételével szemben — a kiadás 218 frt 95 kr. volt.

Vegyes hírek.

— **Sarah Bernhard** uti kalandja. A hírneves francia színésznő Cincinnatiól New-

Orleansba való útja közben igen sok kalandonment át, melyek némileg Jules Verne íregényeire emlékeztetnek. A társaság külön vonaton utazott. Sarah Bernhard, kit cincinatti vendég szereplése nagyon elfárasztott, alvó kocsiába vonult vissza. Colombier kisasszony, az utazó színtársulat egyik tagja, viszont a szalonba vonult, hol együtt találta a vonat egész személyzetét, még pedig nyakig fegyverben. Az a hír terjedt ugyanis el, hogy rablók akarják a vonatot megtámadni, hogy hatalomkba kerítsék az ékszereket, melyekből egy hirlapi reklám szerint a francia művészno New-Orleansban egész kiállítást készült rendezni. Szerencsére a zsá ványok meggondolták a dolgot s nem bántották a vonatot. E helyett a roppant sebes ment folytán a kocsi kerekai gyuladtak meg s az egész vonat az elégs veszélyében forgott. De a bajt idejekorán észrevették, a vonatot megállították s csak akkor mentek tovább, midőn a kerekék már kihűltek. Másnap a vonat egy őserdőn haladt át, mely három helyen égett. Az óriási erdőféles nagyszerű látványt nyújtott s nézésében a színeszék egészen megfellekedtek a veszélyről, melyben forogtak. Nem is történt bajuk; átjutottak az erdőn. St. Louis előtt a vonat egy óriási hidon haladt át: félórával később a hid összeomlott s így csak a véletlen mentette meg a francia színészek életét. Párrappal előlött Sirakesch társulata vonattal, melyen utaztak, egy örvénybe zuhantak. Több színesz súlyos sebet kapott, Roze kisasszony szintén komoly sérülést szenvedett.

— Utazás a föld körül 430 nap alatt.

Az „Anglo Brazilian Times“ híre szerint a brazilai „Vital de Olivera“ páncélos mult hó 24-én tört vissza Rio-Janciro-ba. E hajó 430 nap alatt körülhajozta a világot, s 268 napon nyílt tengeren töltött. A meghaladott terület 35.045 mérföldre rug. Midőn Valparaisóból elindultak, akkor tudták meg a hajó tisztjei, hogy vendéglői számlájukat ismeretlen chileni tiszték kifizették. Különben a tiszteket minden kikötőben nagy szívellyességgel fogadják.

KÖZGAZDASÁG.

Az erdélyi gazdasági egyesület gyűmölcs-kertészeti szakosztálya működése rövidbe foglalva a mult évről, s részletesebben az ősszel rendezett tárlatot illetőleg.

Mult évi dolgainkat az „Etd. Gazda“ *) legutóbbi számában bezárólag decz. 8-ig közölve látta a reánk figyelő szíves olvasó. S mielőtt az újvi működésre térnénk, ugyazólva Clomslaul, szűkségesnek véljük még a következőket tudomásra hozni, ugyanis:

Még mult hó 15., 22. és 29-én tartott ülésében szintén csinálta a szakosztály a maga dolgát, folytatván a tárlatról visszatartott s más, általunk összehozott gyűmölcsfajok tanulmányozását.

Az egész év alatt 53 ülésben 355 féle alma, 177 körte, 82 féle földi eper, 42 féle cseresznye, 40 féle szilva, 40 féle szőlő. Nem számíva ehhez a tárlaton bemutatott 300-nál többfélélt. 13 féle őzike barack, 12 féle kajszi, 8 féle ribizli, 6 féle málna, 6 féle meggy, 5 féle dió, 3 féle lépesaméz, 4 féle dinnye, 1 féle almakocsonya, s így összesen 796 féle gyűmölcs stb. izleltetett L. Bodor Pál szakszó. első vezetése alatt; a jegyzői tisztet Szentgyörgyi Lajos vitte. A tagok az ülések jásrásában kellő szorgalmat tanúsítottak, melyből folyólag csupán két rendes heti gyűlést kellett más napon tartani meg.

A miot tárlatunk ideje lejárt s a szakosztály kissé kiphintete fáradsalmait, nem látván elegetendők a rendes szerdai időt munkálkndásra, még emzombat délutánt jellel ki, a melyen tartotta is szintén rendes üléseit, főkép a tárlatról, közel 260 féle visszatartott gyűmölcs tanulmányoztatása szempontjából.

Hogy mennyi jó és megfordítva, mily sok gyenge, hogy ne mondjuk: kiküszöbölni valót kelle megizleltünk, hogy teljes képét bírjuk a tárlatunkon összehozott gyűmölcsöknek, elképzelhetik azok, kik csak valamennyire is mivelti Pomana birodalmának.

No, de másképp nem tisztázthatatik az a borzasztó zavar, a mi akkora mértékben uralg, még hivattott pomologusaink privát nézeteiben is.

Különben, hogy kinek mi izlik jobban, az ellen disputálni nagyon nehéz dolog; hisz már husz év előtt megmondta az enyedi Kovács István nevű — jókora Ponik-almafa teleppel bíró caizmadia is, hogy: „de gusztiis nem diszipia.“ Megtörténik ez ma is. S hogy meg, erről szakosztályunk is tanubizonyosságot tehet.

Ötödik éve, hogy hetenként rendes üléseit megtartja az évnek minden szakában, s a maga érsidejében izlel minden szakjába tartozó gyűmölcsöt s így meglehetősen tudatára jött annak, hogy „mi főher s mi fekete.“ S hogy csakugyan elfogulatlan nézeteket emelheteti s emelt is határozatokká — megalvasítandó azt a gyűmölcsészet birodalmában, — következtetetheti abból, hogy szakosztályunk e tekintetben is nagyon kritikus elemekből szervezkedett, melyből folyólag, a mennyi csak emberleg lehetett, mindig megfontolt végzést hozott.

(Folyt. köv.)

*) E jó kis közgazdasági lap tanítóknak, papoknak, iskoláknak egész évre 1 forintt expedítkáltik, mely valóban megérdemelt, hogy a lehető sok helyt olvasassék.

Felölös szerkesztő és kiadó-tulajdonos:

BÉKÉSY KÁROLY.

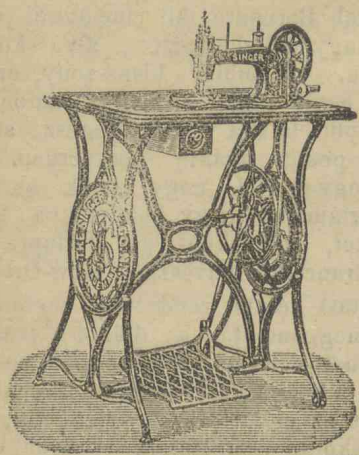
NYILTTER. *)

Gansl Márk

oszdőtmegeének elárusítása van folyamaton az illető főtéri üzletében, hol ezuttal kész ruhákra és ruhakelmékre igen jutányos áron tehetni szert.

*) E rovat alatt megjelenő cikkekért semmi felelősséget nem vállal.

S a r k.

A VILÁG ELSŐ ÉS LEGNAGYOBB VARRÓGÉPGYÁR: THE SINGER MANUFACTURING Co. NEW-YORK

varrógépei rendkívüli munkaképességük, jószáguk s tartósságuk miatt az összes varrógépek közt, mint a legkitűnőbbeknek bizonyultak be, mi nemcsak több mint három millió vevő és érdek nélküli szakértők által ismertették el, hanem még több mint kétszáz legmagasabb érdemdíj, de kiválóan az évről-évre növekedő forgalom által bizonyították, mely egyedül az utolsó előtti évben 431,167 varrógépre, tehát minden üzletnapban több mint 1400 darabra emelkedett.

Ezen tények hangosabban szólnak bármily ajánlásnál, s legjobb bizonyítékul szolgálnak az eredeti Singer varrógépek feltűnő mulhatóságáról.

Csak úgy valódi, ha a gép a bejegyzett védjegyeu kívül, a karján a teljes czéget: „The Singer Manufacturing Co.” viseli és alant látható „Neidlinger G.” aláírással ellátott jótállási okmány (Certificate) mellékelve.

NEIDLINGER G. Kolozsvár, 5 — belközép-utca — 5 szám.

Philadelphiai nemzetközi kiállítás bizottsági bírálata:
Egy kiváló minőségű család, varrógép melyben a legtöbb ezérlányos gépészeti találmány van összpontosítva; mely találmányok a különböző részeknek pontos járat kölcsönöz; szerkezeti egyszerűség, kivélti szilárdság s a munkák kitűnősége s az egész együttes tökéletessége.
GASKORN A. T. vezérigazgató. HAWLEY J. R. elnök. ASCHER MAYER titkár.
Az észak-amerikai egyesült államok számos bizottsága.

Férfi női és gyermek kész fehérnemű

ÁRJEGYZÉKE

SÁRGA KRISTÓF

fehér- és vászon-nemű raktárából Kolozsvártt, belközép-utca (Kisegítő alatt.)

Férfi Chiffon ingek. (Mosatlan.)			Férfi alsó nadrágok (gatyák).			Női Chiffon háló réklék.		
Szám drb		frt kr.	Szám drb	hossza	frt kr.	Szám drb		frt kr.
9.	1 Leálló gallérral redős	1 80	20	1 Francia szabásu	105. — 75	9	1 Csipkével vagy simán	— 80
11.	" " " "	1 —	20	" ugyanaz	110. — 80	11	" " és betéttel	1 —
13.	" " " "	1 20	20	" ugyanaz	115. — 85	13	" " " "	1 20
15.	" " " "	1 40	20	" ugyanaz	120. — 90	15	" " himzés és betéttel	1 40
17.	" " " " sima	1 20	20	" Magyar szabásu	115. — 90	17	" " " "	1 60
19.	" " " " "	1 40	20	" ugyanaz	120. — 95	19	" " " "	1 80
			20	" ugyanaz	125. 1 —	21	" " " "	2 —
			20	" ugyanaz	130. 1 05	23	" " " "	2 20
			27	" Francia szabás	105 — 95	25	" " " "	2 40
			27	" ugyanaz	110. 1 —	27	" " " "	2 60
			27	" ugyanaz	115. 1 10	30	" " " " Percal	2 90
			27	" ugyanaz	120. 1 20 v pántal	36	" " " " "	3 50
			" " Magyar szabásu	115. 1 10 korezal		42	" " " " "	4 10
			" " " "	120. 1 20		48	" " " " "	4 70
			" " " "	125. 1 30		54	" " " " "	5 30
			" " " "	130. 1 40				
Férfi Chiffon ingek.			Férfi alsó nadrág (gatyá).			Női chiffon ingek egysz. és diszes.		
Szám drb		frt kr.	Lenvászonból, kettős varrással.			Rendes hossza 120 centtől 130 ctig.		
12.	1 Sima elővel	1 —	Szám drb	hossz.	frt kr.	Szám drb	hossza	frt kr.
13.	" ugyanaz	1 20	30	1 Francia szabásu	105. 1 —	9	1 csipkével	— 85
15.	" ugyanaz	1 40 k. 44 ctig.	" 1 " " "	115. 1 10		11	" " "	1 —
18.	" ugyanaz	1 70	" 1 " " "	115. 1 20		13	" " betéttel	1 20
21.	" ugyanaz	2 —	" 1 " " "	220. 1 20		15	" " " "	1 40
24.	" ugyanaz	2 30	" 1 Magyar szabásu	115. 1 20		17	1 Egészén himzéssel	1 60
27.	" ugyanaz	2 60	" 1 " " "	125. 1 30		19	" " " "	1 80
12.	Redőzött elővel	1 10 35	" 1 " " "	135. 1 40		21	" " " "	2 —
14.	" ugyanaz	1 30	56.	1 Francz. szab. rumb.	105. 1 75	23	" " " "	2 20
16.	" ugyanaz	1 50	" 1 " " "	105. 1 75		26	" " " "	2 50
18.	" ugyanaz	1 70	" 1 " " "	110. 1 90				
21.	" ugyanaz	2 —	" 1 " " "	115. 2 05				
20.	Himzett elővel	1 90	" 1 " " "	120. 2 20				
24.	" ugyanaz	2 30	" 1 Magyar " " "	115. 2 —				
26.	" ugyanaz.	2 50	" 1 " " "	125. 2 25				
			" 1 " " "	130. 2 40				
Férfi színes ingek.			Női len ingek (egyszerű és diszes).			Női alsó Chiffon szoknyák.		
Szám drb		frt kr.	Irlandi Creas és rumburgi vászonból.			Szám drb		frt kr.
15.	1 Oxford gallér és kézelővel	1 65 20	Szám drb		frt kr.	14	1 Széles hajtással kerek	1 30
15.	" ugyanaz nagyobb	1 75 20	16	1 C-ípkével creas	1 50	17	" " " "	1 60
20.	" ugyanaz	1 20 10 50	19	1 himzéssel	1 80	20	" " " "	1 90
30.	" ugyanaz	1 60 10 50	22	" " "	2 10	25	" himzett betéttel	2 40
35.	" ugyanaz	1 80 10 50	25	" " és betéttel creas	2 40	30	" " " "	2 90
40.	" ugyanaz	2 —	30	" " rumburgi	3 —	35	" " " "	3 40
56.	Croase ugyanaz	2 50 10 50	36	" " irlandi	3 60	40	" " " "	3 80
20.	Creton bel-földi	1 20 10 50	42	" " "	4 20	49	" " " "	4 80
30.	ugyanaz francia	1 60 10 50	48	" " rumburgi	4 50			
35.	" ugyanaz	1 80	54	" " " "	5 —			
40.	" ugyanaz	2 —						
45.	Canotier	2 40 10 50						
Gyermek ingek leálló gallér és kézelővel.			Gyermek ingek, újszülöttök 14 évesig.			Női alsó nadrágok.		
Szám drb.		nyakbőség: 32. 33. 34. 35	Ducet			Szám drb		frt kr.
20	" Színes	ára: 75 kr 85 ft 1.15	1	Kronprine	négy réti R	9	1 Szegős csipkével	— 85
			1	Hungaria	" " "	11	" " " "	1 —
			1	Leander	" " "	13	" himzés és betéttel	1 20
30	" " "	ára: 90 kr 1.15 1.25 1.40	1	Colbrige	" " "	15	" " " "	1 40
			1	Dux	" " "	17	" " " "	1 60
35	" Fehér	ára: 1.10 1.20 1.30	1	Sedán leálló	" " "	19	" " " "	1 80
			2	" " " "	" " "	21	" " " "	2 —
			2	" " " "	" " "	23	" " " "	2 20
			2	" " " "	" " "	26	" " " "	2 50
Gyermek ingek leálló gallér és kézelővel.			Gyermek ingek, újszülöttök 14 évesig.			Női alsó nadrágok.		
Szám drb.		nyakbőség: 32. 33. 34. 35	Ducet			Szám drb		frt kr.
20	" Színes	ára: 75 kr 85 ft 1.15	1	Kronprine	négy réti R	9	1 Szegős csipkével	— 85
			1	Hungaria	" " "	11	" " " "	1 —
			1	Leander	" " "	13	" himzés és betéttel	1 20
30	" " "	ára: 90 kr 1.15 1.25 1.40	1	Colbrige	" " "	15	" " " "	1 40
			1	Dux	" " "	17	" " " "	1 60
35	" Fehér	ára: 1.10 1.20 1.30	1	Sedán leálló	" " "	19	" " " "	1 80
			2	" " " "	" " "	21	" " " "	2 —
			2	" " " "	" " "	23	" " " "	2 20
			2	" " " "	" " "	26	" " " "	2 50
Gyermek ingek leálló gallér és kézelővel.			Gyermek ingek, újszülöttök 14 évesig.			Női alsó nadrágok.		
Szám drb.		nyakbőség: 32. 33. 34. 35	Ducet			Szám drb		frt kr.
20	" Színes	ára: 75 kr 85 ft 1.15	1	Kronprine	négy réti R	9	1 Szegős csipkével	— 85
			1	Hungaria	" " "	11	" " " "	1 —
			1	Leander	" " "	13	" himzés és betéttel	1 20
30	" " "	ára: 90 kr 1.15 1.25 1.40	1	Colbrige	" " "	15	" " " "	1 40
			1	Dux	" " "	17	" " " "	1 60
35	" Fehér	ára: 1.10 1.20 1.30	1	Sedán leálló	" " "	19	" " " "	1 80
			2	" " " "	" " "	21	" " " "	2 —
			2	" " " "	" " "	23	" " " "	2 20
			2	" " " "	" " "	26	" " " "	2 50
Gyermek ingek leálló gallér és kézelővel.			Gyermek ingek, újszülöttök 14 évesig.			Női alsó nadrágok.		
Szám drb.		nyakbőség: 32. 33. 34. 35	Ducet			Szám drb		frt kr.
20	" Színes	ára: 75 kr 85 ft 1.15	1	Kronprine	négy réti R	9	1 Szegős csipkével	— 85
			1	Hungaria	" " "	11	" " " "	1 —
			1	Leander	" " "	13	" himzés és betéttel	1 20
30	" " "	ára: 90 kr 1.15 1.25 1.40	1	Colbrige	" " "	15	" " " "	1 40
			1	Dux	" " "	17	" " " "	1 60
35	" Fehér	ára: 1.10 1.20 1.30	1	Sedán leálló	" " "	19	" " " "	1 80
			2	" " " "	" " "	21	" " " "	2 —
			2	" " " "	" " "	23	" " " "	2 20
			2	" " " "	" " "	26	" " " "	2 50
Gyermek ingek leálló gallér és kézelővel.			Gyermek ingek, újszülöttök 14 évesig.			Női alsó nadrágok.		
Szám drb.		nyakbőség: 32. 33. 34. 35	Ducet			Szám drb		frt kr.
20	" Színes	ára: 75 kr 85 ft 1.15	1	Kronprine	négy réti R	9	1 Szegős csipkével	— 85
			1	Hungaria	" " "	11	" " " "	1 —
			1	Leander	" " "	13	" himzés és betéttel	1 20
30	" " "	ára: 90 kr 1.15 1.25 1.40	1	Colbrige	" " "	15	" " " "	1 40
			1	Dux	" " "	17	" " " "	1 60
35	" Fehér	ára: 1.10 1.20 1.30	1	Sedán leálló	" " "	19	" " " "	1 80
			2	" " " "	" " "	21	" " " "	2 —
			2	" " " "	" " "	23	" " " "	2 20
			2	" " " "	" " "	26	" " " "	2 50
Gyermek ingek leálló gallér és kézelővel.			Gyermek ingek, újszülöttök 14 évesig.			Női alsó nadrágok.		
Szám drb.		nyakbőség: 32. 33. 34. 35	Ducet			Szám drb		frt kr.
20	" Színes	ára: 75 kr 85 ft 1.15	1	Kronprine	négy réti R	9	1 Szegős csipkével	— 85
			1	Hungaria	" " "	11	" " " "	1 —
			1	Leander	" " "	13	" himzés és betéttel	1 20
30	" " "	ára: 90 kr 1.15 1.25 1.40	1	Colbrige	" " "	15	" " " "	1 40
			1	Dux	" " "	17	" " " "	1 60
35	" Fehér	ára: 1.10 1.20 1.30	1	Sedán leálló	" " "	19	" " " "	1 80
			2	" " " "	" " "	21	" " " "	2 —
			2	" " " "	" " "	23	" " " "	2 20
			2	" " " "	" " "	26	" " " "	2 50
Gyermek ingek leálló gallér és kézelővel.			Gyermek ingek, újszülöttök 14 évesig.			Női alsó nadrágok.		
Szám drb.		nyakbőség: 32. 33. 34. 35	Ducet			Szám drb		frt kr.
20	" Színes	ára: 75 kr 85 ft 1.15	1	Kronprine	négy réti R	9	1 Szegős csipkével	— 85
			1	Hungaria	" " "	11	" " " "	1 —
			1	Leander	" " "	13	" himzés és betéttel	1 20
30	" " "	ára: 90 kr 1.15 1.25 1.40	1	Colbrige	" " "	15	" " " "	1 40
			1	Dux	" " "	17	" " " "	1 60
35	" Fehér	ára: 1.10 1.20 1.30	1	Sedán leálló	" " "	19	" " " "	1 80
			2	" " " "	" " "	21	" " " "	2 —
			2	" " " "	" " "	23	" " " "	2 20
			2	" " " "	" " "	26	" " " "	2 50
Gyermek ingek leálló gallér és kézelővel.			Gyermek ingek, újszülöttök 14 évesig.			Női alsó nadrágok.		
Szám drb.		nyakbőség: 32. 33. 34. 35	Ducet			Szám drb		frt kr.
20	" Színes	ára: 75 kr 85 ft 1.15	1	Kronprine	négy réti R	9	1 Szegős csipkével	— 85
			1	Hungaria	" " "	11	" " " "	1 —
			1	Leander	" " "	13	" himzés és betéttel	1 20
30	" " "	ára: 90 kr 1.15 1.25 1.40	1	Colbrige	" " "	15	" " " "	1 40
			1	Dux	" " "	17	" " " "	1 60
35	" Fehér	ára: 1.10 1.20 1.30	1	Sedán leálló	" " "	19	" " " "	1 80
			2	" " " "	" " "	21	" " " "	2 —
			2	" " " "	" " "	23	" " " "	2 20
			2	" " " "	" " "	26	" " " "	2 50
Gyermek ingek leálló gallér és kézelővel.			Gyermek ingek, újszülöttök 14 évesig.			Női alsó nadrágok.		
Szám drb.		nyakbőség: 32. 33. 34. 35	Ducet			Szám drb		frt kr.
20	" Színes	ára: 75 kr 85 ft 1.15	1	Kronprine	négy réti R	9	1 Szegős csipkével	— 85
			1	Hungaria	" " "	11	" " " "	1 —
			1	Leander	" " "	13	" himzés	